

Nr 116.

Av herr **Clemedtson m. fl.**, *angående tull å manioka-, tapioka- och arrowrot.*

I den motion i andra kammaren år 1920, i vilken av herrar O. Jeppsson och S. Jönsson, Fridhill, hemställde om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till tryggande av potatisodlingen i riket, framhölls att enligt arealinventeringen 1918 bedrevs i Blekinge län potatisodling å 17,1 % av den odlade jorden ävensom att för Kristianstads län motsvarande siffra utgjorde 8,6 %, medan för landet i sin helhet potatisodlingen endast upptog 4,4%, av den odlade jorden.

I motionen framhölls även, att Blekinge och Kristianstads län nämnda år tillsammans producerade 398,073 ton potatis, eller mer än 20 % av hela landets potatisskörd.

Den officiella statistiken giver vid handen, att odlingen av potatis i dessa län fortfarande bedrivs i stort sett i samma omfattning. År 1929 producerades sålunda i båda länen tillsammans 396,530 ton potatis, motsvarande 20,5 % av landets potatisskörd, och den med potatis odlade arealen utgjorde samma år i Blekinge län 14,2 % och i Kristianstads län 7,9 % av länets hela åkerareal.

Såsom i ovannämnda motioner framhölls, kan å de magra grus- och sandjordar, som i stor utsträckning finnas i de här nämnda länen, ingen kulturväxt i betydelse jämföras med potatis. Odlingen härav har även med åren blivit allt mera rationaliserad, i det att potatissorter med hög stärkelsehalt allt mera kommit till användning. Även om sålunda den med potatis odlade arealen och potatisskörden i sin helhet visar en något sjunkande tendens, kan på goda grunder beräknas, att utbytet av potatisstärkelse per arealenhet och även i sin helhet under de senare åren ej obetydligt ökats.

Den nu existerande föreningen av stärkelseproducenter har visserligen lyckats uppdriva konsumtionen, men för avsättningen av potatisstärkelse har tidigare förefintliga betydande avsättningsområden gått förlorade. Inom jästfabrikationen användes sålunda före 1926 årligen omkring 25,000 deciton potatismjöl för inblandning i jäst, vilken användning numera upphört, enär förhållandena framtingat produktion av jäst av annan kvalitet. Härtill kommer även, att den inhemska glykosproduktionen under de senare åren blivit utsatt för en allt starkare konkurrens från den amerikanska majs-glykosens sida.

Då förbrukningen av potatismjöl till jästberedning utgjorde omkring 20 % av tillverkningen av potatismjöl, framgår härav, att denna avsättning för tillverkningen var av synnerligen stor betydelse. Ehuru överproduktion av potatismjöl tidvis förekommit före 1926, var emellertid så länge avsättningen till jästindustrin kvarstod, förhållandet mellan tillverkning och förbrukning i stort sett normalt. Då 1910 års riksdag avsgo den av Kungl. Maj:t i proposition n:r 69 föreslagna tullsatsen av 10 öre pr kg av manioka-, tapioka- och arrowrot, torde detta därför böra ses mot bakgrunden därav, att någon nämnvärd överproduktion inom den inhemska potatismjölsfabrikationen vid denna tid ej var för handen eller i varje fall att det avsättningsområde, som genom maniokarotens tullfrihet berövades den inhemska produktionen av potatismjöl, var av mindre betydelse.

Den mängd maniokarot, som enligt de vid 1910 års riksdag lämnade uppgifterna vid denna tid kommit till användning för framställning av klister, synes sålunda varit tämligen ringa. I varje fall omnämnes i den av S. Neiglick härom avlämnade motionen (n:r 235) endast en kvantitet av 287,677 kg.

Det skydd för den inhemska potatisodlingen mot konkurrensen från användningen av maniokarot, som följande års riksdag ansåg erforderligt, erhöi på grund härav formen av skatt å av maniokarot tillverkat brännvin ävensom å maniokarot, använd för stärkelsefabrikation, medan maniokarot, använd för andra ändamål, blev tullfri.

Om sålunda det skydd för potatisodlingen, som genom 1911 års riksdagsbeslut gavs densamma, vid ifrågavarande tid var tillfyllest, kan detta ej numera sägas vara fallet. Den inhemska avsättningen av potatismjöl är ej större än att även under normala skördeår en avsevärd minskning av potatisodlingen torde bli nödvändig, för att ej överproduktion skall inträffa. För närvarande är denna överproduktion på grund av fjolårets osedvanligt höga stärkelsehalt i potatisen så betydande, att årets potatisskörd endast till ringa del kan finna avsättning vid stärkelsefabrikerna.

Samtidigt härmed har importen av maniokarot starkt ökat och uppgår enligt 1929 års officiella statistik till 4,768,467 kg. Då enligt utlåtande från kontroll- och justeringsstyrelsen 1910 maniokarotens stärkelsehalt är mycket hög och ofta överstiger 80 %, framgår härav, att importen av maniokarot 1929 motsvarar en kvantitet av cirka 38,000 deciton stärkelse, eller omkring en fjärdedel av den nuvarande förbrukningen av potatismjöl inom landet.

Maniokaroten innehåller utom stärkelse huvudsakligen växtfibrer. Genom en enkel förarbetning, bestående i förmalning och fränsiktning av växtfibrerna, erhålles härav en stärkelse av så hög renhet, att densamma omedelbart är användbar till klister och följaktligen på grund av maniokarotens billiga pris med framgång kan konkurrera med potatisstärkelse på detta område.

Maniokarotens höga stärkelsehalt och lättheten att därav erhålla stärkelse av hög renhet har även gjort, att i flertalet potatisodlande länder densamma är belagd med tull. Enligt införskaffade uppgifter utgör sålunda i Tyskland

tullsatsen å maniokarot per 100 kg. 10 RM., i Polen 65 Zloty (= Kr. 28:10) och i Estland 18,20 guldfrancs.

Såvitt av inhämtade upplysningar framgår, torde hinder av teknisk art ej möta att ersätta den inom vårt land använda maniokastärkelsen med potatisstärkelse. För att möjliggöra detta, är emellertid en tullsats av maniokarot nödvändig av den storlek, att potatisstärkelsen kan konkurrera med den därav framställda stärkelsen. En tullsats av kr. 10:— per 100 kg., motsvarande den nu i Tyskland gällande tullen, torde härför vara erforderlig.

Beträffande nuvarande beskattning av maniokarot vid stärkelseframställning och av maniokarot berett brännvin bör framhållas, att på grund av rådande förhållanden inom de ifrågavarande näringsgrenarna denna beskattning ej kommit till användning och att en eventuell tullsats å manioka ej torde medföra någon ändring i detta avseende.

Då, såsom ovan framhållits, potatisstärkelseindustrin för närvarande arbetar under trycket av en betydlig överproduktion och en minskning av tillverkningen skulle innebära en minskad potatisodling, som skulle försätta det stora antal lantmän i södra delen av vårt land, vilka från potatisodlingen hämta en väsentlig del av sin bärning, i en synnerligen bekymmersam ställning, och då denna överproduktion bör kunna regleras, om den avsättning, som finnes inom landet, genom stöd av lämpligt tullskydd tillförsäkras den inhemska potatisodlingen, få vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att manioka-, tapioka- och arrowrot måtte beläggas med en importtull av kr. 10:— per 100 kg.

Stockholm den 17 januari 1931.

Elof B. Andersson.

Erik Forsberg.

J. Clemedtson.

And. Henriksson.

